

БАЙЛАНЫШТА

АТАЙЫН ЧЫГАРЫЛЫШ, 2018-Ж. СЕНТЯБРЬ

«КУМТӨР ГОЛД КОМПАНИ» – ДҮЙНӨЛҮК КӨЧМӨНДӨР ОЮНДАРЫНЫН ГЕНЕРАЛДЫК СПОНСОРУ

Бул чыгарылышта:

- КГК - Дүйнөлүк көчмөндөр оюндарынын генералдык спонсору
- Коомчулукту өнүктүрүү боюнча долбоорлор
- «Жаштар ишкердиги» долбоору
- «Бир айыл – бир продукт» долбоору

«Кумтөр Голд Компани» (КГК) ЖАКу Кыргызстандын жана анын калкынын өнүгүүсүнө олуттуу салымын жумуш орундарын түзүү, салыктарды төлөп келүү, жергиликтүү камсыздоочулар менен иштешүү жана жергиликтүү инфраструктураны өнүктүрүү аркылуу кошот.

КГК экономикага гана салым кошуу менен чектелбестен, бүткүл Ысык-Көл облусунун социалдык-экономикалык өнүгүүсүн көздөп өзүнүн ишмердигин жергиликтүү коомчулук менен тыгыз кызматташтыкта жүргүзүп, өнүгүү долбоорлору, багытталган төлөмдөрү жана инфраструктураны өнүктүрүүгө аркылуу колдоо

көрсөтөт. Кумтөр ишканасы, компания жыл сайын жалпы жылдык кирешесинен 1 % Ысык-Көл облусунун Өнүктүрүү Фондуна которот жана бул каражат бардык Ысык-Көл облусун өнүктүрүүгө жумшалат.

«Кумтөр Голд Компани»нин эң маанилүү приоритеттеринин бири

бул өз операциондук ишмердигин алып жүргөн региондун комплекстүү өнүгүүсүнө салым салуу. Көп жылдан бери жергиликтүү коомчулуктун ишеничтүү шериктеши болууга КГК бардык аракетин жумшаган, анткени конструктивдик кызматташтык компаниянын учурдагы ийгиликтүү ишмердүүлүгүнүн шарты.

“ Кумтөр тарабынан учурда колдоого алынган долбоорлор менен демилгелердин ишкананын операциондук имшердиги аяктаганда көз карандысыз, туруктуу жана жергиликтүү бюджет менен калкка киреше алып келүүгө жөндөмдүү болуусу биз үчүн чоң мааниге ээ. ”

ЖАШТАР ИШКЕРДИГИ

2015-жылдан тартып «Фонд Евразия Центральной Азии» – Кыргызстан (ФЕЦА) өзүнүн долбоорлорун «Кумтөр Голд Компани» ЖАКунун каржылоо колдоосу аркылуу иш жүзөгө ашырып келет. Бул долбоор Ысык-Көлдүн түштүк аймагында жашаган жаштардан турган эки топту камтыган. Ысык-Көл облусунун экономикалык өнүгүүсүн колдоп, өзүнүн бизнесин ачкан жаштар, жана ошондой эле иштеп жаткан компанияларга жумушка орношууну каалаган да жаштар бар.

Максаттар жана маселелер:

- Жаштарды өзүлөрүнө жоопкерчиликти алууну дилгирлөө жана Ысык-Көл облусун өнүктүрүүгө активдүү катышуу.
- Жаштар үчүн бизнести өнүктүрүү шарттарын түзүү жана бекемдөө, бул болсо жаштардын инициативдүүлүгүн жана өз алдынча аракеттенүүгө умтулуусун көтөрөт.
- Жаштардын жумуштуулугун илгерилетүү жана жеке карьердик өсүш үчүн жергиликтүү жумуш базарында катыштарды кеңейтүү.

Географиялык камтуу:

Ысык-Көл облусу: Каракол, Жети-Өгүз, Балыкчы, Бөкөнбаев, Кызыл-Суу, Тамга.

Жыйынтыктар:

- 407 жаш адамдар бизнести эффективдүү алып жүрүү жана өнүктүрүү ыкмалары тууралуу билим алышты;
- 80ден ашык жумуш орду түзүлдү;
- бул демилгенин жыйынтыгында 18 бизнес-долбоорлор колдоого алынды: анын ичинен 4 – айыл чарба, 6 – кагаз иштерин жүргүзүү, 7 – кызмат көрсөтүү жана 1 – туризм чөйрөсүндө.

АЙНЕК ИДИШТЕГИ МӨМӨ-ЖЕМИШ ШИРЕЛЕРИН ӨНДҮРҮҮ

Ишен Жумгал алмадан, алмуруттан, малинадан, абрикостон, чычырканактан жана башка мөмө-жемиштен ширелерди чыгаруу менен алектенет. Өзүнүн ишмердигин ал 2015-жылдын ноябрь айында баштаган. Жаш ишкер ширелерди Каракол шаарындагы өзүнүн цехинде чыгарат. Ишкана сезон учурунда гана иштейт. Ар бир сезондо Жумгал

5–6 жумушчу жалдайт. Даяр өнүм үч литр банкаларда Каракол жана Бишкек шаарындагы дүкөндөрдө жана конок үйлөрдө сатылат. Ишмердиктин активдүү фазасы түшүм жыйноо учурунда, б. а. октябрь айынын аягынан тартып башталат.

«КАЙНАР АРАЛЫ» КҮНӨСКАНАСЫ

Жоомарт Асангазиев – күнөскана бизнесинин ээси, 2013-жылдан бери ал помидор, бадыраң, жана жакындан бери карагат көчөттөрүн өстүрүү менен алектенет. Жоомарттын ишмердиги сезондук. Жыл сайын жай жана кыш айларында ал 3–4 жумуш ордун ачат, андан тышкары командасында менеджер менен агроном бар. Күнөсканалар Жети-Өгүз районунун Кызыл-Суу айылында жайгашкан. Өнүмдөр Ысык-Көлдүн түндүк жана түштүк аймактарындагы бир катар пансионаттарга, ресторандар жана кафелерге таратылат. Ишкананын активдүү фазасы – жай жана кыш.

«ЭЛДИК» КУРУЛУШ ШАЙМАНДАРЫНЫН ИЖАРАГА БЕРҮҮ

Нурайым Кубанычбекова 2015-жылдын ноябрь айында жергиликтүү имарат жана үйлөрдү

куруу базарында кызмат көрсөтүү бизнесин баштаган. Бизнес сезондук болуп эсептелет, анткени курулуш сезону кышында токтойт. Эки жумуш орду ачылган. Бардык шаймандар Каракол шаарындагы кампада сакталат. Нурайымдын активдерине кийинки шаймандар кирет: опалубка, бетономешалка, дизельдик генератор, үч-фазалык ширетүүчү аспап, курулуш тепкичтери, суу насосу жана экскаватор. Ал өзүнүн кызматын Каракол жана Бишкек шаарындагы курулуш компанияларга көрсөтөт. Ишмердиктин активдүү фазасы – марттан октябрь айына чейин, башкача айтканда курулуш жана жол иштери башталган маалда.

«УСТУКАН КГ» ЭТ ЧАЛА ФАБРИКАТТАРЫН ӨНДҮРҮҮ ИШКАНАСЫ

Улан Маматов тондурулган колго жасалган чүчбара, манты, вареник, котлет жана фрикаделька жасаган чоң цех ачуу кыялын ишке ашырды. Ал өзүнүн цехин 2008-жылы ачты. Өндүрүштүк цехте жети жумушчу орду бар жана ал Жети-Өгүз районунун Тамга айылында жайгашып, толук жыл бою иштейт. Өнүм 500 жана 1 000 граммдык салмактагы упаковкаларда чыгарылат. Негизги сатуу каналдары Ысык-Көлдүн түштүк аймагынын кафе, ресторандар жана дүкөндөрү.

«ЯЙЦА ФАБЕРЖЕ» ТООК ФАБРИКАСЫ

Рахимжанов Райымбек жергиликтүү элге голландиялык породадагы тооктун жумурткаларын сунуштайт. Анын бизнеси 2015-жылдын декабрь айынан баштап иштеп келет. Тоок фабрикасы Бөкөнбаев айылында жайгашып жана анда 1 000 ашык жумуртка туучу тооктор бар. Ишкана жайы-кышы иштейт. Даяр өнүмдү керектөөчүлөр Бөкөнбаев айылындагы жана Каракол шаарынын дүкөндөрүнөн сатып алышат.

НАРРУ APPLE – АЛМА ЖАНА МӨМӨ- ЖЕМИШТЕРИН САКТАГЫЧЫ

Калия Нарматова алма, алмурут, абрикос, сабиз, картофель жана башка азыктарды сактоого арналган муздаткыч агрегаттар менен жабдууланган сактоочу кампаларды сунуштайт. Калия бул

бизнес менен 2015-жылдын ноябрь айынан бери алектенет. Ал өзүнүн ишмердигин жылы бою жүргүзөт. Эки туруктуу жумуш ордун ачкан. Сактоочу кампа Каракол шаарында жайгашкан. Анда температура, нымдуулук, жана аба циркуляциясы автоматташтырылган түрдө жүрүп турат. Кампа менен жергиликтүү дыйкандар, чала фабрика жана дары чөп өндүрүүчүлөрү колдонушат. Ишмердиктин активдүү убактысы – түшүм жыйноо маалы.

«ОПОРА» УКАЛОО БОРБОРУ

Алтынай Эшимбекованын кесиби укалоочу болгондуктан, укалоо борборун ачууну чечти. Бул жерде ал таяныч-кыймыл аппаратынын ооруларынын профилактикасы жана дарылоосу менен алектенет. Борбор 2015-жылдын ноябрь айынан бери иштейт. Ишмердик жыл бою жүргүзүлөт. Бир жумуш орду ачылган. Укалоо борбору Каракол шаарында жайгашып, медициналык мекеменин имаратында жайгашкан. Алтынайга төмөнкү дарттарга чалдыккандар кайрылат: остеохондроз, арка омуртка грыжасы, сколиоз, кифоз, инсульттан кийинки абал, түз баса албагандар, балдардын май таман оорусу, бел-арка оорулары, таяныч-кыймыл аппаратынын оорулары (ДЦП, ГИЭ, РЭ) ж.б.

СТОМАТОЛОГИЯ КАБИНЕТИ

Жыргалбек Ибраевдин кесиби стоматолог, ошондуктан ал 2015-жылдын аягында өзүнүн стоматология кабинетин ачууну чечти. Жыргалбек тиш ооруларын профилактика жана дарылоосун суунуштайт жана протез жасайт. Кабинет жайы-кышы иштейт. Үч жумуш орду ачылган – врач-стоматологдун, медайымдын

жана санитардын. Жыргалбек Тоң районундагы Бөкөнбаев айылында иштейт. Анын стоматология кабинети Балыкчудан Караколго чейинки түштүк аймакта жалгыз кабинет болуп эсептелет.

«КВАДРО-ТУР»

Евгений Сайфулин туризм бизнеси менен алек. Ал ар кандай турларды жана көп күндүк экскурсияларды уюштурат, ошондой эле туристтерди ыраак жана жетүүсү оор болгон кооз жерлерге жеткизет. Евгений 2014-жылдан тартып иштейт. Турлар жыл бою өтүп турат жана сезонго жараша чектелбейт. Үч жумуш орду ачылган. Ар бир тур Каракол шаарында башталат. Квадроциклдер жогорку техникалык сапаттарына жараша жол тандабайт жана жол жок жерлерден өтүү үчүн универсалдуу транспорт каражаты болуп эсептелет жана адреналин тартуулайт. Евгенийдин кызматы менен туристтер жана жергиликтүү калк да колдонот.

«ЭКО ДАН» ТЕГИРМЕНИ

Нурлан Омуркановдун бизнес-идеясы дан өсүмдүктөрүн тазалоону, фотосепаратор аркылуу сорттоону, сактоону жана сатууну камтыйт. Нурлан ишканасын 2015-жылы ачты. Анын бизнес-идеясы аркылуу үч жумуш орду ачылды. Жумуш жыл бою жүрүп турат.

Тегирмен Каракол шаарына жакын жайгашкан. Фотосепаратор чоң эффективдүүлүккө ээ, иштетүүсү жөнөкөй, эксплуатациялык сапаттары жогору жана структурасы чакан. Нурландын кызматтары менен дыйкан чарбалар, агрономдор жана жеке адамдар колдонушат. Ишкананын активдүү ишмердик учуру бул түшүм жыйноо убагы.

КУРГАТЫЛГАН ЖЕМИШТЕРДИ ӨНДҮРҮҮ

Акылай Аденованын бизнес-идеясы алманы, алмурутту, малинаны, кара өрүктү, чычырканакты жана жашылчар менен дары чөптөрдү кургатып сатуу. Бизнес 2015-жылы ноябрь айында башталган. Ишкана сезондук болуп эсептелет, ишмердиктин активдүү фазасы түшүм жыйноо маалында башталат. Бул кезде 25–30 жумуш орду ачылат. Даяр азык Каракол шаарынын дүкөндөрүнө, кафе, санаторий жана окуу жайларына жеткирилет.

TRENDY СУЛУУЛУК САЛОНУ

Рафиля Шербеева сулуулук салондун ээси, анда эркектердин жана аялдардын чач кыркуу, тырмак жасалгалоо, косметологдун кызматтары көрсөтүлөт жана ошондой эле окуу курстары өткөрүлөт. Рафиля өзүнүн бизнесин Каракол шаарында 2011-жылы ачкан. Салон жыл бою иштейт. Сегиз жумуш орду түзүлгөн. 50ге жакын киши окуу курстарын өтүштү.

«БРУС АЛИ»

Алыбек Сатиев ар түрдүү жана ар түстүү брусчатканын жана бордюрлардын өндүрүшү, жеткирүүсү жана тизүүсү менен алект. Өзүнүн бизнесин ал 2015-жылдын июнь айында ачкан. Жумуш жайы-кышы болуп турат. Үч туруктуу жумуш орду түзүлгөн жана иш көп болгон учурда кошумча эки орун ачылып турат. Брусчатка жана бордюрлар Барскоон айылында чыгып турат. Даяр продукцияны сатып алуучулардын саны көп. Бул ишкананын керектөөчүлөрү Ысык Көлдүн түштүк жана түндүк аймактарында жайгашкан ири уюмдар, пансионаттар, жана жеке адамдар.

бышырат. Наабайкана жыл бою иштейт. Төрт жумуш орду ачылган. Ишкана жергиликтүү дүкөндөрдү, бала бакчаларды нан азыктары менен камсыздайт жана даяр азыкты наабайканадан сатып алса да болот.

GRAN-ORGANIC

Ислам Магомедовдун идеясы үй куштар үчүн керектүү сапаттарын сактоо менен чөптөрдөн витамин кошуп даяр жем гранулдарын жасап сатууда камтылган. Ислам өзүнүн долбоорун 2016-жылы иш жүзөгө ашыра баштаган. Ишкана сезондук болуп эсептелет. Жай мезгилинде ал беш кишини жалдайт. Бул ишкананын өнүмү дыйкандар тарабынан кыш мезгилинде үй жаныбарларына чөп ордуна берип колдонгонго оңтойлуу.

«НУРЭЛ ФАБРИКАСЫ»

Шабдан Касеев тоок фабрикасын ачып, учурда анда коралл породасынын 1 000 ашуун жумуртка берүүчү тооктору бар. Ишкана 2015-жылдан бери иштеп келет жана жыл бою иштейт. Туруктуу төрт жумуш орду ачылган. Чарба Светлая Поляна айылында орун алган. Өндүрүш жана сатуу жөнгө салынган, продукция үзгүлтүксүз түрдө бир нече дүкөндөргө, наабайканаларга жана кафелерге өткөзүлөт.

Бул бизнес-долбоорлор «Кумтөр Голд Компани» ЖАКунун каржылык колдоосу менен «Фонд Евразия Центральной Азии» коомдук фонд тарабынан «Жаштар ишмердиги» демилгесинин алкагында иш жүзөгө ашырылган.

«ДОСТОР БАНЯСЫ»

Азим Казакбаевдин бизнес-идеясы контейнерден курулган таза, жайлуу жана функционалдуу мончо кызматтарын көрсөтүү. Мончо 2015-жылы ачылган. Ал жыл бою иштейт. Үч туруктуу жумуш орду ачылган — тазалагыч, администратор жана банщик. Бизнес-долбоор Ысык-Көл облусунун Чепек айылында жайгашкан.

«МИХАЙЛОВКА» НААБАЙКАНАСЫ

Урмат Юсупов 2015-жылдын декабрь айында өзүнүн Михайловка айылында наабайкана ачып, нан азыктарынын бир нече түрүн

«БИР АЙЫЛ – БИР ПРОДУКТ»

Жергиликтүү коомчулуктардын өнүгүүсүн активдештирүү максатында «Бир айыл – бир продукт» ыкмасы аркылуу чакан бизнести өнүктүрүү долбоору Ысык-Көл облусунун түштүк аймагында уланууда.

«Бир айыл – бир продукт» (БАБП) – бул жергиликтүү ресурстарга баалуулук берүү, адам потенциалын өнүктүрүү жана жогорку сапаттуу продукциянын маркетинги жолу менен жергиликтүү коомчулуктарды, иштеп тапканын жана кирешесин көбөйтүү перспективаларын камтып, өнүктүрүүгө багытталган комплекстүү ыкма.

Бул долбоордон «Бир айыл – бир продукт» ассоциациясынын мүчөлөрү

пайда көрөт: Жети-Өгүз районунда 35 топ жана Тоң районунда 65 топ (эки райондон биргеликте 1 000 ашуун өндүрүүчүлөр, бул ассоциациянын өндүрүүчүлөрүнүн жалпы саны – 2 300 ашуун).

Долбоордун негизги максаты бул жергиликтүү коомчулуктардын, өндүрүүчүлөрдүн жана жеке ишкерлердин аракеттерин бириктирип, жергиликтүү

ресурстардан өнүм өндүрүү аркылуу Ысык-Көл облусунун, өзгөчө Жети-Өгүз жана Тоң райондорунун экономикалык потенциалын өнүктүрүү.

“Бир айыл – бир продукт” долбоорунун көрсөткүчтөрү жана өзгөчөлүктөрү төмөндө көрсөтүлгөн:

БАБПка кошулган
адам саны

2300

Аялзатынын катышуусу

90%

Өндүрүлгөн
продукциянын саны

2500

Аялзатын
активдештирүү

Кирешени көбөйтүү
Аялдарды окутуу
Жумуш-үй балансы
Жакшы
мамилелерди түзүү

Жергиликтүү
ресурстарды гана
пайдалануу

Химикаттардын
жоктугу

Үй-багынын жемиши
Жапайы жемиштер
Меринос жүнү
Таза бал

Продукцияны
экспорттоо:

Жапония
АКШ
Европа
Корея
Китай
Түркия
Россия

Кирешенин жылдык
өсүшү

40%

Каада-салт жана тарых

«Шакар» самыны
«Талкан» тоочу
Көчмөндөрдүн тузу

Жумуш чөйрөсүн
жакшыртуу

Таза даараткана
Таза суу
Коопсуз жумуш
шарттары
Эффективдүү жумуш
системасы

«Кумтөр Голд Компани» менен биргеликте жүргүзүлүп жаткан долбоор төмөндө диаграммада көрсөтүлгөн жана аталган төрт багыт боюнча ишке ашырылат:

1. Долбоордун алкагында жергиликтүү калктын кирешесин көбөйтүү жана айыл элинин экономикалык абалын жакшыртуу боюнча иш-аракеттер жүргүзүлөт. Ал эми, туруктуу заказдарды алуу, өндүрүштүн көлөмүн көбөйтүү, БАБП+1 жана БАБП ассоциацияларынын туруктуу иштөөсү жана туруктуу базар талабы аркылуу гана бул максатка жетсе болот.
2. Өндүрүшкө болгон жумуш көлөмүн жергиликтүү өндүрүүчүлөргө керектүү жабдууларды аркылуу азайтса болот, анткени бул өндүрүштүк процесстин финансылык жана убактылуу чыгымдары жагынан эффективдүүрөөк болот.
3. Жумуш чөйрөсүн жакшыртуу: өндүрүүчүлөрдүн таза суусу, жылуу бөлмөлөрү, тийиштүү канализация системалары жана жагымдуу жумуш абалы бар жакшы уюштурулган цехте же мастерскойлордо иштөөгө мүмкүнчүлүгү бар болушу керек. Айылдарда цехтердин абалы өндүрүлгөн продукциянын сапатына түздөн түз таасир тийгизет, анткени жергиликтүү өндүрүүчүлөр бирибирине жардам берип жана тажрыйбалары

менен бөлүшөт. Бирге аткарган жумуш жеке өсүшкө алып келет. Ошондуктан, цехтеги жана мастерскойдогу жумуш шарттары өндүрүмдүүлүк жана акыркы продукциянын сапаты менен тике байланышта.

КТГ менен биргеликте Кара-Коо, Шор-Булак, Тоң районунун Ак-Сай жана Жети-Өгүз районунун Жети-Өгүз айылында төрт цех ачылган. Аталган райондордо ушул жылга эки цехтин ачылуусу пландалган.

Долбоордун алкагында жаңы цехтердин реконструкция, капиталдык оңдоо жана жакшыртуу иштери «Кумтөр Голд

Компани» тарабынан бөлүнгөн каражатка жасалган. Жергиликтүү бийлик органдары жергиликтүү өндүрүүчүлөргө акысыз орунжай берип колдоо көрсөттү.

4. Жергиликтүү өндүрүүчүлөрдү окутуу жана мүмкүнчүлүктөрүн жогорулатуу үчүн акылдуу жана интеллектуалдуу тренингдерди өткөзүү өтө маанилүү. Азыркы тапта өндүрүүчүлөрдүн өндүрүштүк көндүмдөрү жакшыртууну талап кылат. Маалым болгондой, адамзат ресурстарынын өнүктүрүү зор мааниге ээ, бирок ошол эле убакта көп эмгекти жана убакытты талап кылат, андыктан бул долбоордун алкагында интенсивдүү тренингдер жана өндүрүүчүлөрдү окутуу өтүп турат.

Жергиликтүү өндүрүүчүлөрдүн, БАБП ассоциациясынын мүчөлөрүнүн даяр продукциясы, Караколдогу жана Бишкектеги «Иссык-Куль Бренд» дүкөндөрүндө, Кыргызстандагы «Газпром» автозаправка станцияларында, конок үйлөрдө, отельдерде жана кофейняларда сатылат. Мындан тышкары, ассоциациянын мүчөлөрү тарабынан өндүрүлгөн кийизден жасалгалар 2011- жылдан тартып чет өлкөлөргө экспорттот.

БАБП ыкмасы аркылуу чакан бизнестерди өнүктүрүү долбоору келечекте жергиликтүү элдин жашоосун өнүктүрүү жана кеңейтүү максатында Жети-Өгүз жана Тоң райондорундагы башка айылдарды камтыйт.

БИШКЕК КЕҢСЕСИ
24 Ибраимов көч., 10-чу кабат, 720031
Кабылдама: 0312 90-07-07
БАЛЫКЧЫ МААЛЫМАТ БОРБОРУ
374 А Фрунзе көч., **Телефон: 03944 4-00-13**

КАРАКОЛДОГУ РЕГИОНАЛДЫК КЕҢСЕСИ
150 Элебаев көч.,
Телефон: 03922 4-39-04
ЖЕТИ-ӨГҮЗ МААЛЫМАТ БОРБОРУ
Раймамадминистрациясы, КЫЗЫЛ-СУУ

ТОҢ МААЛЫМАТ БОРБОРУ
Райондук мамлекеттик администрациясынын имараты (Акжамчилик), 2-чи кабат, **БӨКӨНБАЕВ**

КООМЧУЛУКТУ ӨНҮКТҮРҮҮ БОЮНЧА ДОЛБООРЛОР

Региондо белгиленген программалардын иш жүзөгө ашыруу учурунда, компания төмөнкү негизги багыттарды камтыган Туруктуу өнүгүү стратегиясын карманат:

Жаштар жана билим берүү долбоорлору

Чакан жана жеке бизнести өнүктүрүү жана диверсификация жагынан көмөк көрсөтүү

Айлана-чөйрө

Айыл-чарба секторуна жардам көрсөтүү

2018-жылы «Кумтөр Голд Компани» регионду өнүктүрүү боюнча бир катар программаларын жүзөгө ашыруусун уланта берет жана, ошону менен эле, Ысык-Көлдүн түштүк жээгинин социалдык-экономикалык потенциалын өнүктүрүү боюнча жаңы долбоорлорду каржылайт.

ДЕМӨӨРЧҮЛҮК ЖАНА КАЙРЫМДУУЛУК ЖАРДАМ

Туруктуу өнүктүрүү программаларын ишке ашыруудан сырткары, КГК бир жолку дотацияларды бөлүп берет. Алар негизинен жабдуулар же тейлөөлөр түрүндө болот.

Көптөгөн демөөрчүлүк жардам берүү жөнүндө өтүнмөлөр өлкөнүн бардык аймактарынан бизге келип турат жана КГКнын Президенти баш болгон жана компаниянын эң жогорку жетекчилеринен турган Кайрымдуулук жана демөөрчүлүк комитети тарабынан ай сайын каралат. Келип түшкөн бардык өтүнмөлөр компаниянын ички жоболору жана саясаттарынын негизинде түзүлгөн критерийлерге дал келүүсү боюнча талданат. КГК

колдогон өтүнмөлөр туруктуу негизде көзөмөлдөнүп, берилген демөөрчүлүк жардамдын алгачкы максатка ылайык колдонулушу текшерилет.

Социалдык жактан жоопкерчиликтүү компания катары КГК муктаж болгон жамааттарды колдоо максатында жыл сайын каражат бөлүп турат. КГК, жакырчылыкты жеңүү, жергиликтүү тургундардын жашоо шарттарын жогорулатуу жана өлкөдөгү социалдык жана мамлекеттик абалды жакшыртуу максатында иштелип чыккан кайрымдуулук иш-чаралар жана демөөрчүлүк жөнүндө ички саясатын бекем карманат. КГК тарабынан берилген кайрымдуулук жардам жергиликтүү жамааттарды өнүктүрүүгө жана калктын алсыз топторун колдоого багытталган.

KUMTOR
КҮМТОР

Кенди өздөштүрүү тарыхый даталары¹

КР Өкмөтү жана «Центерра Голд Инк.» жана «Кумтөр Голд Компани» ЖАКУ менен «Кумтор Оперейтинг Компани» ЖАКУ ортосунда айлана чөйрөнү коргоо жана инвестицияны өнүктүрүү боюнча Стратегиялык Макулдашууга кол коюлду

«Кумтор Оперейтинг Компани» ЖАКУ операциялык ишмердүүлүгү «Кумтор Голд Компани» ЖАКУна өтүшү

Геологиялык-чалгындоо иштеринин натыйжасы боюнча «Кумтор» кенин иштетүү мөөнөтү 2023-жылга чейин, ал эми руданы алтын ылгоочу фабрикада кайра иштетүү мезгили 2026-жылга чейин узартылган

«Кумтор» долбоору боюнча жаңы Келишимдин КР Жогорку Кеңеши тарабынан ратификацияланышы

«Кумтордө» өндүрүштү модернизациялоого 95 млн АКШ доллары инвестицияланган

Геологиялык-чалгындоо иштеринин натыйжасы боюнча «Кумтор» кенин иштетүү мөөнөтү 2013-жылга чейин узартылган

Долбоордун түзүмүн өзгөрттү. «Центерра Голд Инк.» түптөө. Инвестициялык макулдашуунун күчүнө кириши

«Кумтордөгү» алтын өндүрүшү 100 тоннадан (3,2 миллион унциядан) ашкан

1 миллион унция алтын өндүрүлгөн

Алтындын коммерциялык өндүрүшүнүн башталышы

Алтын ылгоочу фабриканын ачылыш аземи

Техника-экономикалык негиздеменин (ТЭН) даяр болушу. Кумтордөгү курулуш иштеринин башталышы

«Кумтор Оперейтинг Компани» негиздөө

КР Өкмөтү менен «Камеко» корпорациясынын «Кумторалтын» долбоорун түзүү боюнча Башкы макулдашууга кол коюу

СССР геология министрлиги тарабынан «Кумтор» кенинин чалгындоосунун деталдык жыйынтыктарынын жарыяланышы

«Кыргызгеологиянын» геофизикалык экспедициясы тарабынан «Кумтор» кенинин ачылышы

«Кумтор» Борбор Азиядагы эң ири алтын өндүрүүчү кен. Ал Борбордук Тянь-Шан тоо кыркасынын чыгышында, деңиз деңгээлинен 4 000 метр бийиктикте, түбөлүк муз тоңгон аймакта жайгашкан. Арийне, «Кумтор» дүйнөдөгү эң бийик жайгашкан кендердин тизмесинде экинчи орунда турат.

«Кумтор Голд Компани» 2 693 ашуун адамды иш менен камсыздайт жана алардын басымдуу көпчүлүгү (97%) Кыргызстан жарандары. Мындан сырткары, компаниянын 947 штаттан тышкары кызматкери бар.

Коммерциялык алтын өндүрүү башталган 1997-жылдан бери ишкана Кыргызстан экономикасында абдан чоң орунду ээлейт. 2017-жылы жалпы өнөр-жай өндүрүшүндө «Кумтордун» үлүшү 21,1% жана ИДПсынын 9,7% түздү.²

Кен казуу кычкылтеги суюк, температурасы кескин өзгөрүп турган катаал аба-ырайынын шарттарында жүрөт. Ага кошмуча, тоо-кен жайларында кабыл алынгандай, «Кумтордө» эки негизги маселе – техникалык долбоорлоо жана экологиялык коопсуздук турат.

Техникалык долбоорлоо

Муз менен эриген мөңгү суулары карьердин дубалдарын бошотуп салышы мүмкүн, ошондуктан дыкат көзөмөлдөнөт. Муздун карьерге кулап түшүүсүнөн сакташ үчүн Давыдов мөңгүсүнүн этегиндеги ээриндилер күнүгө алынып турат. Андан тышкары, тобокелдердин алдын алуу үчүн мөңгүдөн эриген суулардын нугу карьерден ары көздөй бурулган. Өнөр-жай калдыктарынын көлмөсү менен Петров көлү да кылдат көзөмөлдөнөт.

Экологиялык коопсуздук

Тоо тектен алтынды ылгал алуу бир катар химиялык реакциялар аркылуу жүргүзүлөт. Ал процессер үчүн ири өлчөмдөгү суу керектелет. Иштетилген сууда оор металлдардын жогорку концентрациясы бар, андыктан колдонуудан кийин ал тазаланып, айлана-чөйрөгө зыянсыз абалга келтирилет.

1. Бул стендде негизги маанилүү даталар гана берилген. Толук хронологияны www.kumtor.kg сайтынан таба аласыз.

2. КР Улуттук статистика комитети

КУМТӨР КЕНИНДЕ КЕН КАЗУУ ЖАНА АЛТЫН ӨНДҮРҮҮ ПРОЦЕССИ

КЕН КАЗУУ ПРОЦЕССИ

Кумтөр кен жайынан чыккан алтын кени көбү учурда пирит кени менен курчалган майда алтын кошулмалары түрүндө кезигет. Бул алтын кени стандарттуу ачык карьерден казып алуу жолу менен, башкача айтканда бургулоо жана жардыруу аркылуу жүргүзүлөт. Жардырылган тек экскаваторлордун жардамы менен чоң көлөмдөгү жүк ташуучу унааларга жүктөлүп карьердин ичинен чыгарылат.

Кумтөр кени эң акыркы заманбап тоо техникалары менен жабдылган. Карьерде 145 тоннадан 185 тоннага чейинки оордукту көтөрө алган Caterpillar фирмасынын 99 самосвалы, 9 бургулоо орнотмосу жана 14 экскаватор бар.

Кен жайынын жолдорун керектүү абалда кармап туруу үчүн жана кен жайынын жалпы инфраструктурасынын кереги үчүн карьерде 16 бульдозер жана 11 грейдер техникалары бар. Карьерге адамдар КАМАЗ, же эл айткандай «вахтовкалар» менен алынып келинет.

БУРГУЛОО

Бургулоо - баалуу металлдарды казууда өтө маанилүү этап болуп эсептелет, анткени олуттуу ишти баштаардан мурун геологдор тигил же бул участкастогу кендин составындагы алтындын орточо өлчөмүн аныктоолору абзел. Бургулоонун жыйынтыгында алынган маалыматка таянып, казылып чыккан кен ылгоо фабрикасына же болбосо бош тоотек үймөгүнө алынып барылары аныкталат.

Карьерде иштеген бургулоо орнотмолору 12,5 метрге чейинки тереңдике чейин каза алышат. Бургулоонун орточо ылдамдыгы - мүнөтүнө 120 жолу айланат. Бир кезметтин убагында карьерде 230 чуңкур казылат. Бургулоо процесси алтындын өлчөмүн билүүгө багытталган чалгындоо иштери үчүн гана аткарылбастан, карьерде жардыруу иштеринин биринчи баскычы болуп саналат.

ЖАРДЫРУУ ИШТЕРИ

Таштуу тоотекти талкалоо үчүн жардыруу иштери жүргүзүлөт. Түбөлүк тоң зонасындагы тоотектер өтө катуу келип, аларды жардырмайынча самосвалга жүктөп ташуу мүмкүн эмес. Жардырууга жаткан жер тууралуу чечим алынгандан кийин, тийешелүү участок толугу менен курчалып жабылат. Аталган жерде ондогон чуңкур бургуланып алар, ичине детонатор орнотулган

жардыргыч заттар менен толтурулат. Жардыруу иштерин аткаруу учурунда эмгекти коргоо жана коопсуздук техника эрежелерин сактоо кен казып алуу процессине катышкан бардык кызматкерлер үчүн эң алдыңкы орунда турат. Жардыруунун алдында тоо мастери карьердин ичинен бардык кызматкерлердин жана оор техниканын коопсуз аралыкка чыгып кетүүсүн камсыздайт.

ЖҮКТӨӨ

Жардыруу иштери өткөрүлгөн жерде жолдор тазалангандан кийин экскаваторлор келип жардырылган текти самосвалдарга жүктөшөт. Кумтөрдө экскаваторлордун эки түрү бар, алардын эң чоңдору беш даана Hitachi EX3600-6 экскаваторлору.

ТАШУУ

Алтын курамдуу текке жетүү үчүн аз алтын камтыган же такыр эле бош болгон тектердин чоң көлөмүн ташып чыгуу зарыл. Бош тоотек ташыган самосвалдар аны атайын бөлүнгөн бош тоотек үймөктөрүнө ташып барып төгүшөт. Ал эми алтын курамдуу тоотекти ташыган самосвалдар болсо башка маршрут менен барып, мындай тоотекти талкалагычка жеткирет. Талкалагычка керектүү өлчөмгө чейин майдаланган тоотек андан ары алтын ылгоо фабрикасына конвейердик тилке аркылуу жеткирилет.

ФАБРИКА

Тоотек фабрикага жеткирилип анда ал андан ары майдаланат.

Тоотекти дагы да натыйжалуу иштетүү үчүн 2005 жылы фабрикада ультрамайдалоочу ISA тегирмени орнотулган. Бул тегирмен тоотекти 100 нм - 20 мкм өлчөмгө чейин майдалайт. Бул өлчөм адам чачынын диаметринин беште бир бөлүгүнө барабар. Аралашкан тек майдалоочу жайга жеткирилип андан чыккан соң фабрикага жөнөтүлөт. Майдаланган тоотектин ичинен алтынды чыгарып алуу үчүн «эритиндидеги көмүртек» деп аталган ыкма колдонулат.

Фабриканын өндүрүү кубаты орто эсеп менен күнүнө 16 000ден 19 000 т кенге барабар. Алтын ылгоо фабрикасынын бүтүндөй өндүрүш процесси толугу менен автоматташтырылган. Фабрикада мөөнөтүнө болгону 16 адам кызмат кылат. Алтынды бөлүп алуу процесси аяктагандан кийин алынган алтын, курамы 80 % баалуу металлдан турган Доре куймалары түрүндө куюлат.

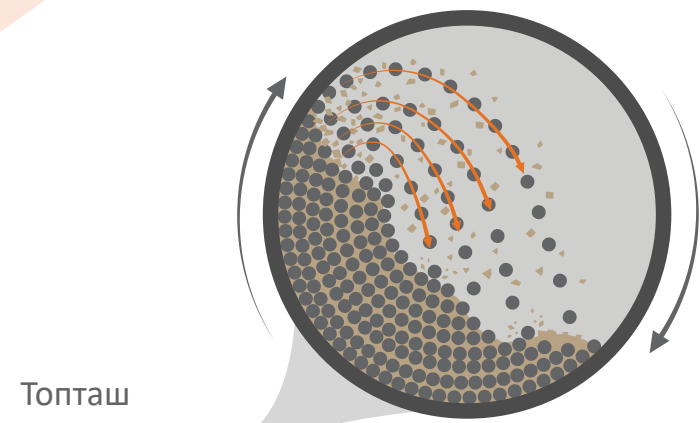
Кумтөр Голд Компани ЖАК, «Кыргызалтын» ААК жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн ортосунда бекитилген алтын жана күмүштү сатуу боюнча келишимге ылайык Кумтөр кенинде өндүрүлгөн Доре куймаларын мамлекеттик «Кыргызалтын» Ачык Акционердик Коому Кара-Балта шаарындагы аффинаждык заводунда кайра иштетүү үчүн сатып алат. Кыргыз Республикасында жана чет мамлекеттерде аффинажалган алтын менен күмүштү сатуу укугу жалгыз гана «Кыргызалтын» ААКуна таандык.

МАЙДАЛОО

ПУЛЬПА

Суюк пульпаны алуу үчүн майдаланган кенге күчү аз цианид аралашмасы менен активдүү көмүр кошулат.

Тегирменде кенден чыккан таш-топуракты ундай кылып майдалаш үчүн болоттон жасалган топташтарды колдонот.

АЛТЫН КУРАМДУУ КЕН

Казылып алынган тектин 4%га жакыны гана кен болуп саналат, башкача айтканда анын курамында пайда алып келе тургандай алтындын өлчөмү бар.

